

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки вищої школи

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки студентів

рівня вищої освіти доктор філософії
(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 011 Науки про освіту
(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-науковою програмою
«Освітні, педагогічні науки»
(назва програми)

мова навчання – українська

Розробники:

Панасенко Елліна Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки вищої школи

Рецензенти:

Саяпіна С.А. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Курінна С.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»
Протокол № 1 від 28. 08. 2018 р.

Рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«29» серпня 2018 р.

протокол №1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2; самостійної роботи студента – 5	Лекції	
	10 год.	10 год.
	Практичні	
	20 год.	20 год.
	Самостійна робота	
	60 год.	60 год.
Вид контролю: 1-й семестр – залік		

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Наукове мовлення» є набуття студентами таких **компетентостей**:

загальні:

ЗК 1. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального, культурного кругозору.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність до застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять.

ЗК 7. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

спеціальні:

СК 3. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання.

СК8. Уміння пристосовувати навчальну програму та навчальні матеріали до конкретного освітнього контексту.

СК9. Здатність проводити освітні дослідження відповідно до особливостей різних контекстів.

СК10. Уміння вести або координувати багатопрофільний освітній колектив.

СК 11. Здатність розуміти тенденції в освіті та вміти розпізнавати їх потенційні наслідки.

СК 12. Компетенції у ряді стратегій викладання та навчання. Уміння пристосовувати навчальну програму та навчальні матеріали до конкретного освітнього контексту

Результати навчання: знати, розуміти та бути здатним виконувати

ПРН 5. Розробляти просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН6. Доступно та аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 8. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН11. Узагальнювати результати науково-педагогічних досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій, наукових проєктів, кваліфікаційних робіт).

ПРН 12. Оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної діяльності.

2.2. Передумовами вивчення навчальної дисципліни є попередньо набуті студентами такі **компетентності**:

- здатність учитися протягом усього життя;
- креативність, здатність до системного мислення;
- адаптивність і комунікабельність;
- наполегливість у досягненні мети;
- турбота про якість виконуваної роботи;
- володіння навичками логічної побудови наукового тексту, усного мовлення, уміння аргументувати свою наукову, громадянську та професійну позиції;
- володіння навичками чітко формулювати та викладати думки письмово та в усній формі іноземною мовою;
- залучення та використання в професійній діяльності новітніх інформаційних технологій, здатність до прийняття самостійних рішень у нестандартних ситуаціях;
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній діяльності та всебічно аналізувати історичні процеси, події та факти з наукових позицій й їх тлумачення;
- знання специфіки й основних напрямів освітнього, наукового співробітництва та взаємовпливу світової і вітчизняної науки та освіти;
- знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій, навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати Інтернет-ресурси;
- знання специфіки й основних напрямів освітнього та наукового співробітництва та взаємовпливу в глобалізованому світі;
- здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- знання іншої мови (мов);
- навички роботи з комп'ютером;
- навички управління інформацією;
- дослідницькі навички.

2.3. Очікувані результати навчання:

- здійснювати ефективну наукову комунікацію, ефективно представляти дослідницькі ідеї в усній та письмовій формах; створювати якісні наукові тексти і презентувати результати власних наукових досліджень у вигляді наукових статей, доповідей на конференціях;
- володіти способами збору, систематизації та обробки наукових фактів, інтерпретації отриманих результатів, генерування нових ідей під час розв'язання дослідницьких і практичних завдань у обраній та суміжних галузях; методами критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень; творчо втілювати ідеї, закладені у науково-педагогічній спадщині та інноваційному досвіді;
- самостійно й творчо опрацьовувати, аналізувати і представляти наукову інформацію, використовувати бібліотечні каталоги, ІКТ-ресурси з метою обґрунтування науково-теоретичних засад власного дослідження в галузі освіти;

- здійснювати критичний аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей під час вирішення дослідних і практичних завдань;

- рецензувати публікації та презентації, брати участь у вітчизняних та міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію;

- презентувати результати власних наукових досліджень у фахових публікаціях у вітчизняних та закордонних спеціалізованих виданнях, у тому числі, внесених до наукометричних баз.

- створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні форми і методи педагогічного впливу, забезпечувати комфортне і безпечне освітнє середовище.

2.4. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни «Наукове мовлення» визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні) та самостійної роботи. Для здобувачів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *лекції* виставляється за такими критеріями:

– присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у процесі лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *практичного, семінарського, лабораторного, індивідуального заняття* виставляється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *написання поточних, проміжних контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів під час *контрольного заходу* виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Оцінювання *рефератів та презентацій за визначеними темами* виставляється відповідно до критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожен неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточного контролю рівня знань здобувачів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Допуск до підсумкового контролю з кожної навчальної дисципліни становить 60 балів та визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати здобувачу для отримання позитивної оцінки «задовільно». При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнято

Кожна навчальна дисципліна, вивчення якої закінчується складанням заліку або іспиту, оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів. Якщо навчальна дисципліна викладається два або більше семестрів, вивчення з яких закінчується згідно з навчальним планом заліком або іспитом, то кожна частина оцінюється у 100 балів.

Якщо здобувач набрав упродовж семестру 60-74 бали, то він може зарахувати набрані бали як оцінку семестрового контролю.

Якщо навчальна дисципліна завершується екзаменом і здобувач хоче покращити оцінку семестрового контролю, то у відведений час він складає іспит з даної дисципліни як окрему форму семестрового контролю, який

оцінюється у 100 балів незалежно від тих, що були набрані упродовж семестру.

Для підсумкового контролю у формі заліку:

Теми										Самостійна робота	Підсумковий бал (оцінка семестрового контролю)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
7	6	7	6	13	1	7	6	6	6	35	100 балів
65 балів											

2.5. Засоби діагностики: завдання для вхідного, поточного та підсумкового контролю, взаємоконтролю (взаємооцінювання), самоконтролю (рефлексія, самооцінювання), тестового контролю, усного, письмового опитування, оцінювання самостійної роботи (наукове повідомлення, доповідь, реферат, тези, наукова стаття, есе, творче завдання, науковий проєкт, кейс, мультимедійна презентація), семестровий залік.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 90 годин / 3 кредити.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усь ого	зокрема				Ус ьог о	зокрема			
		л	пр	ла б	с.р.		л	пр	ла б	с.р.
Тема 1. Українська наукова мова як навчальна дисципліна	4	2	2	-	-	4	2	2	-	-
Тема 2. Алгоритмічні приписи в контексті діяльній теорії навчання наукової мови	12	-	2	-	10	12	-	2	-	10
Тема 3. Наукова мова як комунікативний феномен	4	2	2	-	-	4	2	2	-	-

Тема 4. Алгоритмічні приписи в контексті діяльній теорії навчання наукової мови	12	-	2		10	12	-	2		10
Тема 5. Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів	16	2	4	-	10	16	2	4	-	10
Тема 6. Культура наукового тексту	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Тема 7. Робота з науковим текстом	14	2	2	-	10	14	2	2	-	10
Тема 8. Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при композиційно- змістовому аналізі наукового джерела	12	-	2		10	12	-	2		10
Тема 9. Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при аналітичному опрацюванні інформації наукового джерела	12	-	2		10	12	-	2		10
Тема 10. Усне наукове мовлення	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Усього годин	90	10	20	-	60	90	10	20	-	60

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ п/п	Тема лекційного заняття	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Українська наукова мова як навчальна дисципліна	2	2
2.	Наукова мова як комунікативний феномен	2	2
3.	Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів	2	2
4.	Культура наукового тексту	2	2
5.	Робота з науковим текстом	2	2
	Разом	10	10

4.2. Теми практичних занять

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Українська наукова мова як навчальна дисципліна	2	2
2.	Алгоритмічні приписи в контексті діяльнісної теорії навчання наукової мови	2	2
3.	Наукова мова як комунікативний феномен	2	2
4.	Алгоритмічні приписи в контексті діяльнісної теорії навчання наукової мови	2	2
5.	Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів	4	4
6.	Робота з науковим текстом	2	2
7.	Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при композиційно-змістовому аналізі наукового джерела	2	2
8.	Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при композиційно-змістовому аналізі наукового джерела	2	2
9.	Усне наукове мовлення	2	2
	Разом	20	20

4.3. Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Алгоритмічні приписи в контексті діяльнісної теорії навчання наукової мови	10	10
2.	Алгоритмічні приписи в контексті діяльнісної теорії навчання наукової мови	10	10

3.	Характеристика функціонального наукового стилю української мови та його жанрів	10	10
4.	Робота з науковим текстом	10	10
5.	Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при композиційно-змістовому аналізі наукового джерела	10	10
6.	Алгоритмічні приписи як регламентовані схеми навчальних дій при аналітичному опрацюванні інформації наукового джерела	10	10
	Разом	60	60

5. Рекомендована література

Основна

1. Ботвина І. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. К.: АртЕк, 2018. 190 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. К., 2015. 624 с.
3. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського університету, 2017. 307 с.
4. Михайлова О. Г., Сидоренко О. Г., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості. Х., 2016. 97 с.
5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. К: Центр навчальної літератури, 2016. 312 с.
6. Основи наукового мовлення: навч.-метод, посібн. / Уклад. Т. В. Симоненко. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. 2015. 80 с.

Допоміжна

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2015. 432 с.
3. Городенська К. Г. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*. К.: КНЕУ, 2019. Вип. 4. С. 11-15.
4. Довідник з культури мови: Посібник / С. Я. Єрмоленко, С.П.Бибик, Н. М. Сологуб та ін.; За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища школа, 2015. 399 с.
5. Єрмоленко С. Я. Науковий стиль. *Українська мова: Енциклопедія*. 3-тє вид., змін., і допов. К., 2017. С. 421, 422.
6. Культура української мови: Довідник / За ред.

В.М.Русанівського. К.: Либідь, 2015. 302 с.

7. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / За ред. Н.Д. Бабич. Чернівці:Книги ХХ ст., 2015. 572 с.

Інформаційні ресурси

1. Культура наукової мови
https://fisf.sspu.edu.ua/images/2019/nmk_kultura_nauk_movi.pdf
2. Наукова мова як комунікативний феномен
<http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Semenog.php>
3. Науковий стиль https://esu.com.ua/search_articles.php?id=70651
4. Методичні вказівки для підготовки до семінарських і практичних занять з дисципліни «Наукова фахова українська мова»
http://ipood.com.ua/data/Aspirantura/Subjects/4_053/4b_053.pdf

6. Інформаційні ресурси

1. Навчальний план факультету.
2. ОНП.
3. Положення про організацію навчального процесу підготовки фахівців (ДВНЗ «ДДПУ»).
4. Адреси бібліотек та читальних залів ДВНЗ «ДДПУ»: вул. Г.Батюка, 19.